

ויחי (341)

ויקרבו ימי ישׁראל למוות (מז.כט)

כתב רבינו חיים ויטאל: יעקב אבינו קיים את ציווי חז"ל: שוב יום אחד לפני מיתתך, וכי יודע הוא באיזה יום ימות? כל שכן היום שמא ימות למחר. ואם כן, היו כל ימיו בתשובה. זהו שכתוב **וַיְהִי יָמֵי יַעֲקֹב שְׁנַי תְּמִיּוֹ**, כלומר, שנות חייו היו מורכבות מימים, ובכל יום היה שב בכל לבו. ואם כן לפני פטירתו יכול היה להציג כל אותם ימים זוהרים, בהם חי בקדושה ובטהרה כאילו עומד הוא להפטור מן העולם. וזהו שנאמר: **וַיִּקְרְבוּ יָמֵי יִשְׂרָאֵל לָמוֹת**, אותם ימים בהם חשב שהוא עומד למוות, הם שקרבו ובאו! הם שהצטרפו לחיים של שלימות מופלאה.

וַיֹּאמֶר לְיוֹסֵף הִנֵּה אָבִיךָ חָלָה (מח. א)
נאמר בגמרא, אדם המבשר בשורה רעה הריהו בכלל **"ומוצא דיבה הוא כסיל"**, ולכן יש לספר את הבשורה בצורה המשתמעת לשתי פנים. באופן שיבין מאליו את הבשורה הרעה. כגון אם הוא שואל: האים אבא חי? יש להשיב: אמא חיי (פסחים ג:). יש להקשות, מדוע אמר כאן השליח ליוסף: **"הנה אביך חלה"**, והיה בכלל מוצא דיבה? הלא צריך היה לומר לו, כי האחים בריאים הם, וממילא היה יוסף מבין שאביו חולה? אלא, כפי הידוע, כיון שעד אז לא היתה בכלל מחלה בעולם, ויעקוב אבינו היה הראשון שחלה. הרי אם השליח אומר לו, שהאחים בריאים הם, היה יוסף מסיק שהאב כבר מת, לפי שהמושג מחלה היה זר לו לחלוטין, לפיכך היה עליו לומר בפרוש: **"הנה אביך חלה"**

וַיִּגַשׁ אֹתָם אֱלֹוֵי וַיִּשָּׁק לָהֶם וַיַּחַבֵּק לָהֶם (מח. י)
כאשר נוצר מרחק בין דור הזקנים לדור הצעירים יש לעשות את כל מה שאפשר להשיב לב בנים אל אבותם. אך אם זה יעשה בצורת תוכחה, בדברים קשים ובקול רעש גדול, אז התוצאה תהיה הפוכה, והקרע יתרחב עוד יותר. האמצעי הטוב והמועיל יותר הוא זה שאחז בו יעקב אבינו, **וַיִּשָּׁק לָהֶם וַיַּחַבֵּק לָהֶם**, לקרב אותם באהבה וחיבה, ולהשפיע עליהם בדרכי נועם להתקרב לדרך ישראל סבא.

אֲשֶׁר לָקַחְתִּי מִיַּד הָאֲמֹרִי בְּתַרְבִּי וּבְקִשְׁתִּי (מח. כב)
בחרבי ובקשתי: בצלותי ובבעותי (אונקלוס). מבאר הנצי"ב **"בעמק דבר"**: התפילה הקבועה שתקנו אבותינו ג' פעמים ביום זו ה**"צלותא"** אשר נמשלה ל'חרב', ואילו ה**"בעותי"**, הבקשה שאדם מוסיף ומתפלל על צרכי השעה, היא שנמשלה ל'קשת'. וכל כך

למה? כאשר יוצאים למלחמה, המטרה היא לכבוש את המלך או שר הצבה והעומדים מרחוק, אך שומרים רבים מקיפים אותו, לכן תחילה תופסים את החרב כדי להרוג את כל השומרים סביביו, ובכל שמתקרים אל מקום עומדו נוח יותר לירות עם הקשת אל המטרה ולהרוג את מלך עצמו. כך גם בתפילתנו, עיקר המטרה היא למצוא רצון ה' לצרכי השעה. אבל מסטינים רבים עומדים בינינו לבין אבינו שבשמים ומעכבים את התפילה, כמו שנאמר (סנהדרין מד:): על הפסוק (איוב לו. ט): **"היערוך שועך לא בצר"**: אמר רב אלעזר: לעולם יקדים אדם תפלה לצרה. לכן תיקנו אנשי כנסת הגדולה את התפילה הקבועה, שבכוחה לסלק את המסטינים, ולאחריה ניתן לבקש את הבקשה הפרטית. ואכן אין לאדם להתפלל ולבקש על צרכיו אלא רק בתוך התפילה הקבועה שהיא עת רצון. על כן אמרו חז"ל (ע"ז טז): **אמתי תפילה לעני כי יעטוף?** בזמן ש"לפני ה' ישפוך שיחו", היינו בזמן התפילה הקבועה. **רב רובין זצ"ל בספרו "שנים מקרא"**

וַיִּקְרָא יַעֲקֹב אֶל בְּנָיו וַיֹּאמֶר הֲאֶסְפוּ וְאֶגִּידָה לָכֶם אֵת אֲשֶׁר יִקְרָא אֲתָכֶם בְּאַחֲרֵית הַיָּמִים (מט. א)
יעקב אבינו אמר לבניו: **"האספו"**, אם תהיו באסיפה אחת, באחדות הלב, אזי **"אגידה לכם"**, אגידה לשון המשכה, כדמצינו (שבת פז:): **"ויגד משה"** (שמות יט. ט): דברים שמושכין לבו של אדם כאגדה, כלומר, אמשיך לכם את **"אשר יקרא אתכם באחרית הימים"**, כי לעתיד לבוא שנקרא **"אחרית הימים"**, כדכתיב (ישעיהו ב. ב): **"והיה באחרית הימים נכון יהיה הר בית ה' בראש ההרים"**, **"לא יהיה רעב ללחם ולא צמא למים כי אם לשמוע דברי ה'"** (עמוס ה. יא), כך אם אתם תהיו באסיפה אחת אזי אתן ואמשיך לכם: **"אשר יקרא"**, שהקריאה והתפילה יהיו כמו **"באחרית הימים"**, שאז תהיה הקריאה להשגת אלוקות. **ספר "עלים לתרופה"**

אֲחַלְקֶם בְּיַעֲקֹב וְאֶפְיָצֵם בְּיִשְׂרָאֵל (מט. ז)
רש"י מביא שאין לך עניים וסופרים ומלמדי תניקות אלא משמעון, כדי שיהיו נפוצים. ויש לתמוה, הרי יעקב ביקש לענוש את שמעון על מעשה שעשה בשכם יחד עם לוי, ואם כן כיצד הפקיד את חינוך הבנים ביד מי שעליו נאמר: **"ארור אפם כי עז ועברתם כי קשתה"**? וי"ל שאמנם יעקב הקפיד על שמעון ולוי על שלא התייעצו עימו אלא נטלו כלי זינם והרגו את אנשי שכם בניגוד לרצונו, אבל מאידך גיסא ראה ומצא דווקא במעשה זה את כוח מסירות הנפש והקנאות למען האמת, וכיון שאין לך מחנך טוב יותר מאשר זה המוכן

למסור את נפשו בעבור החינוך, עשה יעקב כך שמלמדי תינוקות ייצאו משמעון. דווקא מידת העזות, שבה אסור היה להם להשתמש בשכם, עשויה להועילם במאוד כבואם בתפקיד המלמדות.
רב זילברשטיין שליט"א בספרו "עלינו לשבח"

וּלְכֵן שְׁנִים מְחֻלָּב (מ.ט.יב)

טוב המלביין שינים לחבירו יותר ממשקהו חלב (כתובות קיא נתאר לעצמנו: יום קיץ חם, וכחום היום, במרכזה של עיר חמה ולחה, עומד יהודי בעל חסד ומחלק מים קרים לעוברים ושבים, ממש לקנא בעולם הבא שלו! איזה מצוה! ונתאר לעצמנו שאותו אדם משקה אחרים חלב קר, חלב לא רק מרווה את הצמא אלא גם נותן חיות ובריאות. ועם כל זאת, לימדונו חז"ל הקדושים, כשמחייכים למישהו ומראים לו את השיניים, ובכל מקום מקרינים שמחה, לאשה ולילדים בבית, ולכל הסובבים אותנו בכלל, זכותו של אותו אדם גדולה הרבה יותר.
רב פינקוס זצ"ל בספרו "תפארת שמשון"

ההשפעה והברכה שמביאים הצדיקים לעולם

וַיִּכְפוּ אֹתוֹ מְצָרִים (ג.ג)

לפי שבאה להם ברכה לרגלו, שכלה הרעב והיו מי נילוס מתברכין (רש"י). היה הגה"צ רבי משה רוזנשטיין זצ"ל מראה בפסוק זה עד כמה הטיבה נוכחותו של יעקב אבינו למצרים הטמאה. שעצם נוכחותו גרמה להפסקת הרעב ולהפרות מימי הנילוס. רואים כמה מיטיב אדם גדול וצדיק לבני דורו בעצם נוכחותו בעולם. עורר רבי משה כמה דבר רחוק מחושינו, כמה רחוקים אנו מהאמונה הפשוטה הזאת שכל השפע בעולם הוא בזכות הצדיקים שהרי יוסף הצדיק למרות ש'הוא המשביר', בכל אופן לא היה בכוחו לבטל את הרעב, רק לכלכל את מצרים שנתיים ימים של רעב. ואילו יעקב אבינו תיכף שבא למצרים כלה הרעב, וחמש שנות רעב בטלו בזכותו. איזה רגש יש לנו כלפי עשיר שתורם מהונו כמה עשרות מיטות לבית החולים, הלא נשבחו ונפארו, ואילו הצדיק שבעיר זכותו מגינה עוד יותר, כי היא מונעת מראש שלא יהיו חולים שיצטרכו לאותם מיטות, ואנו לא יודעים להיות מלאי הכרת הטוב להכיר טובתם של הצדיקים, עד כמה צריך להתחזק באמונת חכמים.
ספר "לתתן עליון"

אַבְיָךְ צְנָה לְפָנַי מוֹתוֹ לְאֹמֶר, פֶּה תֹאמְרוּ לְיוֹסֵף (נ. טז.יז)
ברש"י, שינו בדבר מפני השלום, כי לא צוה יעקב כך... (יבמות סה:). ובספרים מבארים בדרך דרוש, דמצינו בתחילת הפרשה, שיעקב אבינו קודם מותו, פייס את יוסף על שקבר את רחל אמו על אם הדרך, כדכתיב (מה, ז): **"ואני בבואי מפדן מתה עלי רחל..." ופרש"י**, ידעתי שיש בלבך עלי, אבל דע לך שעל פי הדיבור קברתיה שם וכו'. ולכאורה אם היה זה ציווי מאת ה', מדוע עליו לפייס את יוסף? אלא, למדו מכך השבטים, שאף אם

הדבר צריך להיות כך משמים, מ"מ אם אחד נפגע מכך, צריך לפייסו ולבקש מחילתו, והוא הדבר במכירת יוסף, אף שמכירתו התגלגלה משמים, כמו שאמר להם: **"לא אתם מכרתם אותי וכו"**, והיה לטובה, מ"מ צריכים לפייסו ולבקש מחילה. וזהו שאמרו: **"אַבְיָךְ צְנָה לְפָנַי מוֹתוֹ"**, כי יעקב אבינו קודם מותו לימד אותם הדרכה חשובה זו.
ספר "שיח הפרשה"

הלכה: דיני רעש המפריע לשכנים: כתב הספר פסקי המשפט (סי קנו אות א): שכן שגר בבנין משותף ופותח בביתו חנות וכדו' שגורמת לריבוי אנשים הנכנסים ויוצאים בחדר המדרגות או בחצר המשותפת, יכולים השכנים להתנגד לכך. אבל העושה רעש חריג בביתו כגון מה שנקרא במשנה 'קול פטיש' דהיינו רעש קבוע של מלאכה, נחלקו הפוסקים: לדעת השו"ע אף לזה יכולים השכנים להתנגד. אמנם דעת הרמ"א שאינם יכולים להתנגד לכך אא"כ היה אחד מהם חולה או איסטניס, מכיון שהרעש נעשה בביתו.

פתגם: אף פעם אל תאמר אף פעם. ספר "שמחלה"

חקירה: תורם מן הרעה על היפה: האיסור בכך שתורם מן הרעה, או בכך שאינו תורם מן היפה (הגר"ח סנטסיל קפט) ספר "קובץ דרישות וחקירות"

סיפור: שכר בטלה: שאלו לרבי נפתלי צבי יהודה ברלין: מה הטעם לשעבר היה שכרם של רבנים מועט, ואילו בימינו שכרם של רבנים מרובה? השיב להם: הלא לפי הדין אסור לרב לקבל שכר, כפי שמצינו: מה אני בחינם אף אתם בחינם, הלא אמרו חז"ל, שאין נותנים לו לרב אלא שכר בטלה. מעתה הכל ברור ומחוור, לשעבר היו הרבנים שוקדים על התורה יומם ולילה וכמעט לא ביטלו שעה מן התורה, לכן הגיע להם שכר בטלה מועט, אבל בימינו יש רבנים שמבטלים הרבה מן התורה, לכן שכר בטלתם מרובה.

ספר "חד וחלק" חלק ב'

שבת שלום

יוצא לאור לרפואה שלימה של הדסה אסתר בת רחל בחלא קטי, אברהם רפאל בן רבקה, חיים מאיר בן גבי זווירה, אליהו בן תמר, ראובן בן איזא, פליקס סעידו בן אטו מסעודה, ויקטוריה שושנה בת ג'ויס חנה, רפאל יהודה בן מלכה, שלמה בן מרים, שמחה ג'יזות בת אליז, אבישי יוסף בן שרה לאה, אוריאל נסים בן שלמה, אלחנן בן חנה אנושקה, נסים בן אסתר, מרים בת עזיזא, חנה בת רחל, דוד בן מרים, יעל בת כמנונה, חנה בת ציפורה, יעל רייזל בת מרטין היימה שמחה. זיווג הגון: לאה בת רבקה, לאלודי רחל מלכה בת חשמה, ליוסף גבריאל בן רבקה, למרים בת רבקה הצלחה לחנה בת אסתר וליונתן מרדכי בן שמחה ברכה זרע של קיימא ללבנה מלכה בת עזיזא וליאור עמיחי מרדכי בן ג'יזול לאוני. לעילוי נשמת: אליהו בן זהרה, ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, שלמה בן מחה, מסעודה בת בלח, יוסף בן מייכה. מוריס משה בן מרי מרים. משה בן מזל פורטונה. שמחה בת קמיר, אמיל חיים בן עזו עזיזה, ראובן בן חנינה, אליהו בן מרים, ניסים חי הורבט בן ג'ולי.

